

יוני, 2016

דברי פתיחה

גם אם הדבר אינו מורגש במיוחד במדינת ישראל, אנו מצויים בימים אלו בראשיתה של מהפכת השקיפות בהתנהלותם של תאגידים עסקיים. זהו אינו תהליך של התפתחות **evolution**, אלא תהליך מהפכני של ממש **revolution**. המחוקק האירופי הבין כבר במהלך שנת 2013 כי הוולונטאריות אינה 'מספקת את הסחורה' וכי אם ברצוננו להבין ולשכלל באופן רציני וגורף שיקולים חברתיים וסביבתיים אל תוך מכלול הסיכונים וההזדמנויות העסקיות באירופה, יש לעשות זאת באמצעות מבנה חקיקתי חדש וזוהי הדירקטיבה האמורה. בדצמבר 2014 אושרה הדירקטיבה באירופית לדיווח לא פיננסי (**Non-Financial Reporting Directive: 2014/95/EU**). דירקטיבה זו הינה תיקון של דירקטיבת החשבונאות האירופית (**Accounting Directive: 2013/34/EU**) והיא משלבת לתוך הדיווח הפיננסי דרישות דיווח חברתיות, סביבתיות וכאלו הנוגעות לממשל התאגידי ומכאן חוזקה.

לוחות הזמנים הם שעד לסוף 2016 חייבות כל 28 המדינות החברות האיחוד האירופי להתאים את החקיקה המדינתית להנחיות הדירקטיבה. ב 2017 על תאגידים להתחיל ולאסוף את המידע החברתי-סביבתי בהתאם להנחיות וזאת כהכנה לקראת פרסום דוחות משולבים ראשוניים כבר ב 2018. אי לכך, בימים אלו, המדינות החברות באיחוד האירופי מצויות במאמץ חקיקתי משמעותי שמטרתו התאמת החוקים המדינתיים הרלוונטיים לדרישות הדירקטיבה. קשה לדעת בשלב זה כיצד יראו הדברים לאחר שתהליכים אלו יושלמו, אך ברור הוא כי כללי המשחק מצויים בתהליך רחב של שינוי. זוהי אותי מהפכת שקיפות מדוברת המצוינת בדברי פתיחה אלו. נהיר לכל כי ההשפעה של הדירקטיבה האירופית תהיה הרבה מעבר ליבשת עצמה וזו תהיה גלובלית. הסיבה לכך היא שתאגידים יהיו מחויבים לשקיפות לכל אורך שרשרת ההספקה שלהם. עקב כך, עומדת להיפרס בפנינו מערכת הזרמת מידע עולמית המונעת ע"י מחויבותם של התאגידים הגדולים הרשומים ביבשת האירופית לעמוד בדרישות המחוקק המדינתי. כמובן שהדבר יגיע בסופו של יום גם לתאגידים ישראלים ובעיקר ליצואנים.

'אחריות חברתית של תאגידים' (או אחריות תאגידית בקיצור) הינה עולם תוכן מורכב, הנמצא כל העת בהליכים של שינוי והתאמות ומעל לכל, נתפס ככזה המצוי במרחב ההתנהלות הנורמטיבי של תאגידים ('מעל לרף הציות'). כל המהלך אשר פורט לעיל קורא תיגר על פרדיגמה זו ורק ימים יגידו מהי הדרך הנכונה. ברור

הוא כבר היום כי האתגר הניהולי לעמידת התאגיד ברף ציפיות חברתיות וסביבתיות מעל ומתחת לרף הציאות הוא עצום. כמות המתודולוגיות, ההנחיות, התקנים וההמלצות הוא רחב ביותר וזה רק הולך ומתרחב. לפני כשנתיים ועל מנת לסייע ליועצים ומנהלי קיימות ואחריות תאגידית, פרסמנו במכון את המחקר "כלים שלובים 2" שמטרתו להציג את הדומה והשונה שבין התקנים המיושמים בישראל (הנחיות ה GRI, ת"י 10000 לאחריות חברתית, הצעת החוק לחובת דיווח ושאלון מעלה). מסמכים מסוג זה מפורסמים תדירות בעולם ומסייעים ליצר האחדה בקביעת רף הציפיות להתנהגות עסקית מוסרית כמו גם ביצירת שפת הדיווח, אך אנו עדיין מצויים מרחק רב מיעד זה וספק אם נוכל אי פעם להגיע אליו אך אין ספק הוא ש28 תהליכי חקיקה מדינתיים עומדים רק לאתגר את המצב.

כאמור, אנו במכון לאחריות תאגידית מודעים היטב לאתגר ניהולי זה הניצב בפני מנהלים. מהלך זה לתרגום 'קוד הקיימות' אין מטרתו להעמיק את הסיבוך אלא רק להביא בפני המנהל הישראלי את הטכנולוגיה הטובה ביותר (מונח המושאל מהשיח הסביבתי – **best available technology**) המיושמת בימים אלו בעולם ובאירופה כמובילת דרך בתחום. כיום, כ 131 חברות גרמניות כבר מיישמות את 'קוד הקיימות' בתהליך הדיווח שלהם והוא מהווה את ליבת הצעת החוק הגרמנית המותאמת לדרישות הדירקטיבה. המועצה הגרמנית לפיתוח בר קיימא, שהיא היוזמת של קוד הקיימות, עושה מאמצים רבים על מנת להרחיב את המודעות העולמית לקוד זה והתרגום לעברית הינו חלק ממאמץ עולמי זה.

אודות הקוד

באמצעות כתיבת ופרסום 'קוד הקיימות', המועצה הגרמנית לפיתוח בר-קיימא (**the German Council for Sustainable Development**), מחזקת את כוונתה ליצר מחשבה מתקדמת בתחום הקיימות ולגרום לתאגידים לנהל את פעילויותיהם באופן מקיים, שקוף ובר השוואה. ב 13 לאוקטובר 2011, המועצה אמצה את קוד הקיימות לאחר שבשנים 2010-2011 התנהלו תהליכי היוועצות רחבים עם מחזיקי עניין.

בגרמניה, תאגידים וארגונים אחרים מאמצים את 'קוד הקיימות' באופן וולונטארי עד אשר יכנס לתוקפו החוק הנכתב בהתאמה לדרישות הדירקטיבה האירופית לדיווח לא פיננסי של תאגידים. בתגובה לעשרים הקריטריונים המופיעים בקוד, תאגידים מגישים דוח המסכם את הצעדים שהם נקטו בהתייחס להיבטים הסביבתיים, החברתיים והכלכליים של פעילותן המקיימת. מדדי ביצוע כמותיים מגבים דיווח זה ומגבירים בכך יכולת ההשוואה של דוחות הביצוע (ניתן בהחלט להוסיף 20 קריטריונים אלו, תוספות מגזריות או ייעודיות אחרות).

בהצהרת התאימות (Declarations of Conformity) לקוד הקיימות, התאגיד מדווח על הדרך שבאמצעותה הוא עומד בקריטריונים המפורטים בקוד ובמקרה שהוא אינו עומד בקריטריון זה או אחר, יש לספק הסבר מניח את הדעת ניתן במסגרת ההצהרה. עקרון זה ידוע בכינויו 'דווח או הסבר' **report or**

explain והוא מיושם במלואו במסגרת דיווח זו. מכיוון שכך, מאגר ההצהרות אשר הוגשו ע"י כל התאגידים הינו זמין לעיון הציבור ותאגידים מתעניינים אחרים באמצעות אתר אינטרנט זה: www.sustainabilitycode.org.

נציבות האיחוד האירופי קבעה כי קוד הקיימות הגרמני הוא אחד מהתקנים האפשריים לעמידה בהנחיות האירופיות לדיווח לא פיננסי עבור תאגידים בעלי עניין ציבורי להם יותר מ 500 עובדים, הנחייה אשר תיכנס לפועל החל מ 2016. היתרונות של הדוח מונחים בכך שהוא מכוון וידידותי לשימוש תאגידים בכל הגדלים לדיווח על גישות ניהול הקיימות שלהם. המבנה הנהיר של הקוד וההתמקדות בקריטריונים הכרחיים מציגים את הערך המוסף המרכזי של הקוד. קריטריונים אלו מקדמים את ההשוואתיות במידע המדווח. ע"י כתיבת דוח העומד בהנחיות הקוד, התאגיד מייצר משאב שהוא יכול לנצל ע"מ לענות על שאלות העולות מתוך החברה עצמה ומבחוץ לה. קוד הקיימות הוא גם כלי יעיל לניהול פנימי ויצירת מבט אסטרטגי ארוך טווח. הקוד מועיל במיוחד לתאגידים להם אין ניסיון דיווחי קודם ומערכי דיווח קיימים. ע"י להגביר את אמינות ההצהרה, התאגיד מוזמן לשתף מהלך ביקורת חיצוני של צד שלישי.

ניהול ממשל תאגידי בר-קיימא מחייב עמידה בעקרונות הבסיסיים של ממשל תאגידי טוב. עקרונות אלו הן תוצאה של התדיינות ציבורית רחבה ומאוגדים בתוך קודים לממשל תאגידי. תפקיד מיוחד ניתן לקוד הגרמני לממשל תאגידי ([the German Corporate Governance Code](http://www.gcg.com) (GCGC)) אשר גובש ע"י ועדה ייעודית לנושא. קוד זה מהווה אסמכתא מרכזית לקוד הקיימות.

קידום השקיפות של מידע הקיימות וההאחדה התקנית שלו לכלי מדידה חיצוניים הן סוגיות מרכזיות של המועצה לפיתוח בר קיימא. במהלך התהליך, קוד הקיימות מאפשר לתאגידים המיישמים חופש פעולה לקבוע באופן עצמאי את התקנים שהם מאמצים את גישות ניהול הקיימות. להלן הקוד:

קוד הקיימות – 20 קריטריונים, קוד אחד

קריטריונים 1-4: אסטרטגיה

ניתוח אסטרטגי ופעולה

1. התאגיד מדווח כיצד הוא מנתח את ההזדמנויות והסיכונים של פעילויותיו המרכזיות בהקשר של פיתוח בר-קיימא. התאגיד מסביר מהם הצעדים הקונקרטיים שהוא ביצע בפעילויותיו כדי לעמוד בהנחיות ההכרחיות והמקובלות המגזריות, המדיניות והרב לאומיות.

מהותיות

2. התאגיד מדווח מהם ממדי הקיימות להם יש השפעה משמעותית על פעילויותיו העסקיות וכיצד במסגרת האסטרטגיה העסקית, הדבר נלקח בחשבון ומטופל באופן שיטתי.

יעדים

3. התאגיד מדווח מהם יעדי הקיימות האיכותניים ו/או כמותיים, הזמניים וארוכי הטווח, שנקבעו ומבוצעים, וכיצד נמדדת רמת הביצוע.

עומק היחס בשרשרת האספקה

4. התאגיד מציין אילו אספקטים משמעותיים של הקיימות יש ערך מוסף עבורו ועד כמה עמוק בתוך שרשרת ההספקה מתקיים וידוא הביצוע של אספקטים אלו.

קריטריון 5-10: ניהול תהליכים

אחריות

5. דיווח אודות האחריות בניהול התאגידי ביחס לקיימות.

תפקידים ותהליכים

6. התאגיד מדווח כיצד אסטרטגיית הקיימות מיושמת בתפעול באופן של הצגת תפקידים ותהליכים.

שליטה

7. התאגיד מדווח כיצד ואילו מדדי ביצוע בהקשר הקיימות משולבים בתוך התכנון והבקרה התקופתיים וכיצד המהימנות, התקפות והעקביות של המידע מיושמים בתהליכי שליטה פנימיים ותקשורת חיצונית וכיצד אלו מוגנים בתהליכי ניהול תואמים.

מנגנוני תמרוץ

8. התאגיד מדווח כיצד מנגנוני תמרוץ של מנהלים ועובדים מתועלים גם הם לעמידה ביעדי הקיימות הארגוניים ותכלית ארוכת הטווח של השגת ערכים מוספים. התאגיד מדווח כיצד עמידה ביעדים אלו נכללת בתהליכי הערכת הביצועים של דרגי ההנהלה הבכירה (חברי ועד מנהל, מנהלי תחומים) ומבוצעת ע"י הגופים המפקחים (כגון ועדה מפקחת / ועדה מייעצת).

עירוב מחזיקי עניין

9. התאגיד מדווח כיצד מחזיקי העניין הכלכליים והחברתיים הרלוונטיים מזוהים ומשולבים בתהליך ניהול הקיימות. התאגיד מדווח האם וכיצד תהליך דיאלוג מתמשך מתנהל עמן וכיצד התוצאות משולבות בתוך תהליך ניהול הקיימות.

חדשנות וניהול המוצר

10. התאגיד מדווח כיצד חדשנות במוצרים ובשירותים מועצמים באמצעות תהליכים מתאימים אשר משפרות את קיימותם ביחס לניצול משאבים וביחס למשתמשים בהם. באופן דומה, הצהרה נוספת מדווחת ביחס לאופן הערכת מחזור חיי המוצרים והשירותים לכל אורך שרשרת ההספקה.

קריטריונים 11-13: איכות הסביבה

שימוש במשאבי טבע

11. התאגיד מדווח את היקף השימוש במשאבי טבע במסגרת פעילויותיו העסקיות. אפשרויות הדיווח בסעיף זה כוללות יחס לחומרים, שימוש והשבה של מים, קרקע, פסולת, אנרגיה, פליטות, מגוון מינים כמו גם היקף פליטות במחזור חיי המוצרים והשירותים.

ניהול משאבים

12. התאגיד מדווח מהם היעדים הכמותיים והאיכותניים שהוא שם לעצמו ביחס להתייעלות בשימוש במשאבים, שימוש באנרגיות מתחדשות, הגידול בשימוש בחומרי גלם והקטנת השימוש בשירותי המערכת האקולוגית, וכיצד עומדים ביעדים אלו בהווה או בעתיד.

פליטות הקשורות לשינוי אקלים

13. התאגיד מדווח את פליטות גזי החממה שלו בהתאם לפרוטוקול גזי החממה (Greenhouse Gas GHG- Protocol) או סטנדרטים אחרים המבוססים על פרוטוקול זה ומצהיר מהם יעדי ההפחתה אשר התאגיד שם לעצמו.

קריטריונים 14-20: חברה

זכויות עובדים

14. התאגיד מדווח כיצד הוא שומר על זכויות עובדיו בהתאם לתקנים והנחיות מוכרים מקומיים ובינלאומיים וכיצד הוא מקדם עירוב עובדים בניהול הקיימות.

שוויון הזדמנויות

15. התאגיד מדווח באיזו צורה הוא יישם תהליכים מקומיים ובינלאומיים ומהם היעדים אותם הוא הציב ביחס לקידום שוויון הזדמנויות במקום העבודה, גיוון תעסוקתי, בטיחות ובריאות תעסוקתית, שילוב מהגרים ואנשים בעלי מוגבלויות, שכר הוגן כמו גם איזון פנאי-עבודה.

הכשרה מקצועית

16. התאגיד מדווח מהם היעדים שנקבעו ומהם האמצעים שנקטו כדי להעניק כישורים תעסוקתיים לכל עובדיו, הווה אומר, היכולת של כל העובדים לקחת חלק בעולם התעסוקתי והמקצועי, ולהתאים יעדים ואמצעים אלו לשינויים דמוגרפיים.

זכויות אדם

17. התאגיד מדווח מהם האמצעים שהוא נקט לכל אורך שרשרת ההספקה העולמית שלו במטרה להבטיח שזכויות אדם נשמרות ושעבודה בכפייה, העסקת ילדים כמו גם ניצול תעסוקתי נמנעים.

אזרחות תאגידית

18. התאגיד מדווח כיצד הוא תורם לאזרחות התאגידית באזורים בהם הוא מקיים את ליבת הפעילויות העסקיות שלו.

השפעה פוליטית

19. התאגיד ידווח בפירוט מדינתי אודות כל הפעילות הפוליטית שלו ובכלל זה, מעורבות בהליכי חקיקה, תמיכה בשתדלנות, תשלומים משמעותיים ודמי חבר לארגונים, כל העברות הכספים לממשלות כמו גם כל התרומות למפלגות פוליטיות ולפוליטיקאים.

ציות לחוק

20. התאגיד ידווח מהם האמצעים, התקנים והמערכות הניהוליות המתקיימות בו שמטרתם למנוע התנהגות לא חוקית ומניעת שחיתות. כמו כן ידווח התאגיד כיצד מתקיימת הבקרה על תהליכים אלו. התאגיד יתאר כיצד שחיתות וכל פעילות נוגדת חוק אחרת נמנעת ונחשפת וכיצד נאכפות הסנקציות המתאימות על פעילות זו.

=====

טבלת השוואה למדדי הביצוע של ה GRI (G4)

Selection of Performance Indicators from GRI 4 for Code Criteria
Strategy: criteria 1–4: strategic analysis and action, materiality, goals, depth of the value chain
G4 – None (tbc)
Process management: criteria 5–7: responsibility, rules and processes, control
G4-56: Describe the organization's values, principles, standards and norms of behaviour such as codes of conduct and codes of ethics.
Process management: criterion 8: incentive schemes
G4-51a: Remuneration policies – report the remuneration policies for the highest governance body and senior executives.
G4-54: Report the ratio of the annual total compensation for the organization's highest-paid individual in each country of significant operations to the median annual total compensation for all employees (excluding the highest-paid individual) in the same country.
Process management: criterion 9: stakeholder engagement
G4-27: a. Report key topics and concerns that have been raised through stakeholder engagement, and how the organization has responded to those key topics and concerns, including through its reporting. Report the stakeholder groups that raised each of the key topics and concerns.
Process management: criterion 10: innovation and product management
G4-EN6: Reduction of energy consumption.
G4-FS11: Percentage of assets subject to positive and negative environmental or social screening.
Environment: criteria 11–12: use of natural resources, resource management
G4-EN1: Materials used by weight or volume.
G4-EN3: Energy consumption within the organization.
G4-EN8: Total water withdrawal by source.
G4-EN23: Total weight of waste by type and disposal method.
Environment: criterion 13: climate-relevant issues and objectives
G4-EN15: Direct greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 1).
G4-EN16: Energy indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 2).

G4-EN17: Other indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 3).
G4-EN19: Reduction of greenhouse gas (GHG) emissions.
Company: criteria 14–16: employment rights, social processes, employability
G4-LA6: Type of injury and rates of injury, occupational diseases, lost days and absenteeism, and total number of work-related fatalities, by region and by gender.
G4-LA8: Health and safety topics covered in formal agreements with trade unions.
G4-LA9: Average hours of training per year per employee by gender, and by employee category
G4-LA12: Composition of governance bodies and breakdown of employees per employee category according to gender, age group, minority group membership, and other indicators of diversity.
G4-HR3: Total number of incidents of discrimination and corrective actions taken.
Company: criterion 17: human rights
G4-HR1: Total number and percentage of significant investment agreements and contracts that include human rights clauses or that underwent human rights screening.
G4-HR9: Total number and percentage of operations that have been subject to human rights reviews or impact assessments.
G4-HR10: Percentage of new suppliers that were screened using human rights criteria.
G4-HR11: Significant actual and potential negative human rights impacts in the supply chain and actions taken.
Company: criterion 18: corporate citizenship
G4-EC1: Direct economic value generated and distributed.
Society: criterion 19: political influence
G4-SO6: Total value of political contributions by country and recipient/beneficiary.
Society: criterion 20: conduct that complies with the law and policy
G4-SO3: Total number and percentage of operations assessed for risks related to corruption and the significant risks identified.
G4-SO5: Confirmed incidents of corruption and actions taken.
G4-SO8: Monetary value of significant fines and total number of non-monetary sanctions for non-compliance with laws and regulations.

אודות המכון לאחריות תאגידית

המכון לאחריות תאגידית הינו ארגון אקדמי יישומי לשינוי חברתי של המגזר העסקי. המכון פועל במסגרת 'המרכז האקדמי למשפט ולעסקים' שהינו מוסד אקדמי מוכר לתואר ראשון ושני במשפטים ובמנהל עסקים. המכון פועל בעיקר בישראל אך מפעיל רשת ענפה של קשרים רב לאומיים בנושאי האחריות החברתית של תאגידים וקיימות. במסגרת פעילותו, עורך המכון ימי עיון, כנסים, מפרסם ניירות עמדה מחקריים ועוד. המכון אינו חברת יעוץ אך בהחלט רואה עצמו שותף למהלכים חברתיים ותאגידיים לאימוץ הנושא. כך לדוגמא, המכון הינו חבר בקואליציה למאבק בתאונות הבנייה, יוזם ומקדם הצעת חוק לחובת דיווח של תאגידים וגם מעניק שירותי הבטחת איכות לתאגידים מדווחים. בראש המכון עומד מר ליעד אורתר.

[/http://www.csri.org.il](http://www.csri.org.il)